

Крюк А. А.,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Бондар О. С.,
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ

*«Хто володіє інформацією, той володіє світом»
(Натан Маєр Ротшильд)*

Комерційна таємниця – це фактично все, що є таємним і що надає цінності її власнику внаслідок цієї самої таємниці. Технічна та наукова інформація, така як формули, методи виробництва та специфікації, конструкції, комп'ютерний код тощо, охороняється як комерційна таємниця. Комерційна та фінансова інформація також може кваліфікуватися як комерційна таємниця. Списки клієнтів, купівельні переваги та вимоги клієнтів, дані про осіб, які приймають рішення, інформацію про ціни, маркетингові та бізнес-плани, внутрішню структуру витрат, домовленості з постачальниками та іншу подібну непублічну інформацію можна захистити [1].

Навіть так звана «негативна» інформація може отримати захист як комерційну таємницю. Наприклад, деталі невдалих спроб усунути проблеми в розробці або виробництві певних продуктів, складнощі, які виникли під час дослідження, залишені технічні рішення або невдалі спроби завершити продажі чи зацікавити різних клієнтів у придбанні продукту чи послуги компанії, кожен може отримати захист як комерційну таємницю. Така «негативна» інформація має цінність для конкурента як керівництво щодо того, чого не слід робити, потенційно забезпечуючи конкуренту безкоштовну перевагу [2].

На відміну від запатентованої технології, комерційна таємниця не обов'язково повинна бути новою. Насправді комерційна таємниця, така як список клієнтів, може являти собою не що інше, як збірку загальнодоступної інформації. Якщо конкуренти не можуть легко визначити загальну компіляцію, той факт, що окремі компоненти загальної компіляції інформації можуть бути отримані з загальнодоступних джерел, не перешкоджає захисту.

Захист патенту або авторського права зазвичай вимагає певного розкриття або публікації інформації. Тоді надається тимчасовий захист на період років, після чого інформація стає вільно доступною для громадськості. Захист

комерційної таємниці існує до тих пір, поки її власник успішно зберігає таємницю інформації. Якщо комерційне використання інформації обов'язково призводить до її розголошення, наприклад, коли продукт сам розкриває інформацію, то патент або захист авторських прав є більш доречним. Якщо є можливість уберегти інформацію від сторонніх очей, наприклад, за допомогою методу або формули внутрішнього виробництва, краще захистити комерційну таємницю. Справді, за таких обставин патентний захист може бути менш ефективним через складність виявлення порушень [3].

Проте закони про комерційну таємницю не надають власнику виняткового права на використання секретної інформації. Інші можуть розробляти інформацію самостійно. Вони навіть можуть отримати його шляхом зворотного проектування продукту власника комерційної таємниці [4].

Забезпечення захисту комерційної таємниці. Для усунення порушення прав на комерційну таємницю доступними засобами правового захисту є відшкодування збитків, судова заборона, облік прибутку та знищення неправомірно виготовлених товарів, візерунків тощо.

Суди дозволять відшкодувати збитки власника комерційної таємниці та будь-яке додаткове безпідставне збагачення особи, яка привласнила її. Якщо незаконне привласнення вважається навмисним і зловмисним. Уніфікований закон про комерційну таємницю дозволяє збільшити відшкодування збитків до подвійної суми фактичних збитків або прибутку, а також стягнути гонорари адвокатів. Рішення про те, яку суму слід присудити, залишається на розсуд судді.

У справах про комерційну таємницю доступні кілька типів судових заборон. Через неминучий ризик втрати комерційної таємниці тимчасовий судовий запобіжний засіб, який іноді називають тимчасовим заборонним приписом, зазвичай вимагається негайно після початку судового процесу. Тимчасовий обмежувальний наказ обмежений за тривалістю, зазвичай він діє до моменту проведення слухання щодо запиту про винесення попереднього судового наказу. Метою попередньої судової заборони є збереження статусу до моменту розгляду справи, запобігання подальшому використанню або розголошенню комерційної таємниці під час розгляду справи. Отримання попередньої судової заборони зазвичай вимагає слухання, що включає представлення доказів і показань свідків, подібно до судового розгляду. Остаточна судова заборона на використання або розголошення комерційної таємниці може бути видана після судового розгляду. Однак сторона, якій надано наказ, залишається в змозі вимагати скасування остаточної судової заборони, коли комерційна таємниця стає загальновідомою законними засобами. Для власника комерційної таємниці можливо, а іноді й стратегічно краще, об'єднати слухання щодо попереднього судового наказу з розглядом справи про відповідальність, а питання відшкодування збитків і штрафних санкцій відкласти на окремий розгляд. За обставин, коли суд визнає судову заборону недоцільною, він може вирішити, щоб особа, яка привласнила майно, сплачувала поточні роялті [5].

Власник комерційної таємниці часто стикається з проблемою Catch-22: щоб встановити порушення його комерційної таємниці, він повинен розкрити цю таємницю під час судового розгляду. Зазвичай, однак, захисний наказ видається на початку справи про комерційну таємницю за клопотанням до суду, який обмежує розповсюдження ідентифікованої комерційної таємниці зовнішнім адвокатам сторін, незалежним експертам і, можливо, кільком необхідним працівникам сторін і обмежує використання інформації комерційної таємниці лише для цілей судового процесу. Охоронний припис передбачає повернення або знищення виявленої комерційної таємниці після закінчення судового процесу [6].

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n276>.
2. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. № 237/96-ВР. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Трагнюк О. Я. Порівняльне патентне право і захист комерційної таємниці: навч.-метод. посіб. для студентів магістер. програми «Міжнародне та порівняльне право інтелектуальної власності». Харків: 2010. 214 с.
4. Редько К. Ю., Куніцька З. Е. Комерційна таємниця: особливості та проблеми нормативно-правового забезпечення в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 5.
5. Капіца Ю. Захист комерційної таємниці в Європейських країнах та Україні. *Підприємство, господарство і право*. 2006. № 11. С. 16-20.
6. Лукацький А. Хакери керують реактором. URL: <http://www.crime-research.ru/library/Lukas0103.html/>

Кучер В. О.,

завідувач кафедри теорії права,
конституційного та приватного права
Львівського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВО ВЛАСНОСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Власність та право власності впродовж усього періоду існування людства становили інтерес суспільства. З нагромадженням і поглибленням знань про закони розвитку суспільства стали змінюватися й уявлення про власність. При цьому право власності є основою та гарантією існування й розвитку громадянського суспільства.